

АНАЛІЗ ЛІНГВІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПАСТИРСЬКИХ ПОСЛАНЬ АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО: ПЕРСПЕКТИВИ КОРПУСНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Гулик Юрій Володимирович

аспірант кафедри прикладної лінгвістики

Національний університет "Львівська політехніка", Україна

Науковий керівник: Левченко Олена Петрівна

доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри прикладної лінгвістики

Національний університет "Львівська політехніка", Україна

Сучасна лінгвістична наука активно використовує методи корпусної лінгвістики для дослідження текстів. Поняття «текстовий корпус» отримало чітке наукове визначення завдяки електронним текстовим корпусам, які з'явилися в 60-х роках минулого століття. Згідно сучасним визначенням, базовими ознаками текстового корпусу є машиночитаність (наявність електронної форми та системи кодування) та репрезентативність (здатність максимально репрезентувати мову та її різноманіття) [3].

Деякі визначення корпусу також враховують параметри застосовності для лінгвістичних досліджень. Корпус розглядається як зібрання лінгвістичних даних, скомпонованих з писемних або транскрибованих усних текстів, призначене для перевірки гіпотез про мову.

Основні ознаки текстового корпусу визначають його як стандартно та гомогенно закодоване, часово необмежене зібрання текстів, використовуване для здійснення пошуку. Важливо розрізняти корпус від підкорпусу та компонентів. Підкорпус має властивості корпусу, але є його частиною, в той час як компоненти є «уривками мови», відібраними та уведеними до корпусу згідно з лінгвістичними критеріями [3].

Застосування корпусної лінгвістики до аналізу пастирських послань Андрея Шептицького відкриває перспективи вивчення лінгвістичних особливостей цих текстів. Можливість обробки великої кількості текстів дозволяє виявляти частоту вживання конкретних лексичних одиниць, розкривати стилістичні аспекти, аналізувати синтаксичні конструкції та інші мовні особливості. Крім того, корпусний аналіз може допомогти виявити зміни у вживанні мовних засобів в різних часових періодах або в різних типах пастирських послань [2].

Дослідження лінгвістичної унікальності текстів пастирських послань Андрея Шептицького може відкрити глибокі реалії та контексти тогочасного стану української культури, а також розкрити його внесок у розвиток мови та ідентичності. Перспектива корпусного дослідження, особливо за допомогою інформаційних технологій, може виявити патерни, структури та особливості мовлення митрополита, що важливо для більш глибокого розуміння його внеску у культурний та релігійний контекст.

Однією з ключових переваг корпусного дослідження є можливість оперативної обробки великого обсягу текстового матеріалу. Автоматизовані інструменти дозволяють виконувати статистичний аналіз, виділяти повторювані елементи, визначати особливості лексики та синтаксису. Це сприяє точному визначенню основних тем, пріоритетів та стилістичних особливостей мовлення митрополита.

Дослідження лінгвістичних особливостей може включати аналіз лексичної палітри, вживання архаїчних чи специфічних термінів, синтаксичні конструкції та стилістичні прийоми. Корпусне дослідження може допомогти виявити еволюцію мови в контексті часу та культурних змін [4].

Щодо інформаційних технологій, їх застосування в лінгвістичних дослідженнях дозволяє виявити не лише кількісні, але й якісні аспекти текстів. Автоматизовані методи можуть допомогти у виявленні контекстуальних зв'язків, семантичних відтінків та структурних особливостей.

Застосування корпусного дослідження в контексті пастирських послань може виокремити ключові теми, які церковний лідер висвітлював, його підходи до релігійно-культурних питань, а також його взаємодію з соціокультурним середовищем.

Такий підхід до дослідження лінгвістичних особливостей митрополита може взяти до уваги широкий контекст його діяльності та принести нові відомості про роль мови в формуванні культурного обличчя українського суспільства.

Аналіз лінгвістичних особливостей пастирських послань Андрея Шептицького через перспективу корпусного дослідження та застосування кількісних критеріїв в мовознавчих дослідженнях відкриває широкий спектр можливостей для розуміння та інтерпретації текстів. Основні аспекти застосування кількісних методів у вивченні мови, зазначені в вашому тексті, можна розглядати у контексті аналізу пастирських послань [5]:

- **Середнє значення:** Визначення середнього значення вживання певних лексичних одиниць чи тематичних елементів може розкрити основні піддавані обговоренню концепти та ідеї. Наприклад, можна визначити, які терміни або фрази частіше зустрічаються в текстах Шептицького, що дозволить виділити ключові теми його вчень.

- **Середнє квадратичне відхилення:** Аналіз стандартного відхилення може вказати на ступінь різноманітності та варіативності мовлення. Мале відхилення може свідчити про стабільність та консистентність у використанні мовних засобів, тоді як велике відхилення може вказувати на різноманіття тематик чи стилів у посланнях.

- **Міра коливання середньої частоти:** Використання цієї міри може вказати на ступінь рівномірності використання мовних елементів в обсязі тексту. Наприклад, виявлення, як різні лексичні одиниці розподіляються в певному тексті, може допомогти виявити емоційні або тематичні аспекти.

- **Стандартна похибка відхилення:** Дослідження стандартної похибки відхилення може допомогти оцінити надійність та точність висновків, які можна зробити на основі використання кількісних методів. Висока стандартна похибка може вказувати на те, що отримані результати можуть бути менш точними.

Загально кажучи, корпусне дослідження з використанням кількісних методів дозволяє об'єктивно вивчати та оцінювати лінгвістичні особливості пастирських послань. Відокремлення конкретних лексичних чи граматичних особливостей за допомогою статистичних методів може розкрити характеристики мовлення митрополита та допомогти в більш глибокому розумінні його лінгвістичної стратегії та стилю [6].

Розглянувши можливості застосування корпусного дослідження та кількісних методів у лінгвістичному аналізі пастирських послань Андрея Шептицького, можна зробити ряд важливих висновків [8]. Сучасна лінгвістика виявляє неабиякий інтерес до інструментів корпусної лінгвістики, які дозволяють об'єктивно вивчати мовлення та виявляти його особливості на основі великої кількості текстового матеріалу.

Починаючи з чіткого визначення текстового корпусу та його ключових характеристик, таких як машиночитаність і репрезентативність, ми можемо застосовувати кількісні методи для більш глибокого розуміння мовленнєвих властивостей та стилістичних особливостей пастирських послань [5].

Важливим аспектом є врахування застосовності корпусу для лінгвістичних досліджень. Підхід, що розглядає корпус як зібрання лінгвістичних даних для перевірки гіпотез про мову, відкриває нові можливості в аналізі текстів церковного лідера. Застосування кількісних методів, таких як середнє значення частоти вживання лексичних одиниць, стандартне відхилення та інші, може допомогти виявити та оцінити основні тенденції у вживанні мовних засобів.

Аналіз пастирських послань через призму корпусного дослідження не лише дозволяє визначити ключові теми та стилістичні особливості, але й виявити еволюцію мовного виразу в різні періоди чи в різних типах послань. Зокрема, кількісний аналіз може виявити зміни у вживанні конкретних термінів чи тематичних груп, що відображає культурні чи соціальні трансформації [1].

Загалом, застосування корпусної лінгвістики до вивчення пастирських послань Андрея Шептицького виявляється важливим інструментом для глибшого розуміння лінгвістичних та культурних аспектів його спадщини. Кількісний аналіз дозволяє об'єктивно підходити до вивчення лінгвістичних особливостей та допомагає у виявленні та аналізі різних аспектів мовного виразу митрополита, що є важливим в контексті дослідження культурної та релігійної спадщини України.

Список використаних джерел:

1. Шептицький А. Твори митрополита Андрея Шептицького. Пастирські послання до духовенства й вірних Станиславівської Епархії (1899-1904) (1935). *LIBNAS*. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0007499>.
2. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови (2000). *LIBNAS*. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&p;S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000786.
3. Dash N. S. The Process of Designing a Multidisciplinary Monolingual Sample Corpus. *John Benjamins Publishing Catalog*. URL: <https://benjamins.com/catalog/ijcl.5.2.05das>.
4. Demska O. Текстовий корпус: ідея іншої форми (Texts Corpus: the Idea of Another Form). *Academia.edu*. URL: https://www.academia.edu/25475963/Текстовий_корпус_ідея_іншої_форми_Texts_Corpus_the_Idea_of_Another_Form_.
5. Kennedy G. An Introduction to Corpus Linguistics by Graeme Kennedy | Perlego. URL: https://www.googleadservices.com/pagead/aclk?sa=L&ai=DChcSEwiGrOyfh9uDaxUSx3cKHbqNAXIYABAAGglZg&ase=2&gclid=Cj0KCQiAhomtBhDgARIsABcaYyn-qXXNpJQ0mVKxy9F4DTSNZbaJeJvxTkZjXVtPuBnESO0Q5NBQJMYaAoOIEALw_wcB&ohost=www.google.com&cid=CAESVuD2t_3ODc_8x29OKxP-yFq9ZD2Rn9GUkwGRrTsOCyjPiS5eXd3qEz3E06mRv60qm6fQXbcwY0opD6SKjvdjytWAVPMogyoG9LHYmEPy7yJn_Hn7FkKe&sig=AOD64_1SLHN-XD9UKLteKLntaRZ7msbx9Q&q&nis=4&adurl&ved=2ahUKEwjy7eCfh9uD AxVmyLsIHfdMC7wQ0Qx6BAgIEAE.
6. Leech G. Fallon R. Computer corpora – What do they tell us about culture?. *ICAME – International Computer Archive of Modern and Medieval English*. URL: <https://icame.info/contents-1985-1993/>.
7. McEnery T. McEnery, T. & Wilson, A. (2001). *Corpus Linguistics* (second edition). *Academia.edu*. URL: https://www.academia.edu/1171341/McEnery_T_and_Wilson_A_2001_Corpus_Linguistics_second_edition_.